

СТАНОВИЩЕ

за придобиване на образователна и научна степен „доктор“

Рецензията е изготвена на основание заповед № ЗЛС-567 от 14.11.2023 г. на ректора на ЛТУ, София за утвърждаване състав на научно жури.

Рецензент: проф. д-р Христо Йорданов Даскалов, НДНИВМИ, гр. София

Автор на дисертационния труд: магистър по ветеринарна медицина Радослав Митков Рафаилов

Тема на дисертационния труд: **„ПРОУЧВАНИЯ ВЪРХУ СЪРДЕЧНАТА ДИРОФИЛАРИОЗА ПРИ КУЧЕТА В БЪЛГАРИЯ“.**

Дисертационният труд е представен за придобиване на ОНС „Доктор“ по научна специалност „Паразитология и инвазионни болести на животните и човека“, област на висшето образование 6.0 Аграрни науки и ветеринарна медицина, професионално направление 6.4. Ветеринарна медицина

Д-р Радослав Рафаилов е роден на 07/02/1990 г. в град Ловеч, България. Средното си образование е завършил в природо-математическа гимназия профил "Биология и здравно образование с изучаване на англ. език" в родния си град. Висшето си образование по ветеринарна медицина с образователна степен „Магистър ветеринарен лекар“ получава в Лесотехнически университет, София факултет ветеринарна медицина през 2015 г. През периода 2016 – 2020 г. е работил като асистент във ФВМ при ЛТУ София. Има опит като практикуващ ветеринарен лекар във ветеринарна клиника „Свети Георги“, Естрела Вет ООД, София.

I. Общо представяне на дисертационния труд

Дисертационният труд се състои от 187 страници стандартен машинописен текст. Той има Увод – 2 стр., Литературен преглед – 33 стр., Собствени изследвания (цел и задачи – 1 стр.; материал и методи – 19 стр.; резултати – 66 стр.; обсъждане – 19 стр.; изводи – 2 стр.; препоръки за практиката – 1 стр.; справка за приносите на дисертацията – 1 стр.; участия в научни конференции, публикации във връзка с дисертационния труд и цитирания – 2 стр., благодарности 2 стр. и използвана литература – 33 стр.. Дисертацията съдържа 13 таблици и 105 фигури. Списъкът на литературните източници се състои от 393 заглавия на латиница – 331 броя и кирилица – 62 броя.

Формулираната цел на дисертационния труд е пряко свързана с проучване на превалентността на сърдечната дирофилариоза при кучета в различни райони на България, както и да се прецизират възможностите за диагностика на заболяването. Добавят се нови факти за патологичните изменения в крайните гостоприемници, за видовия състав на междинните гостоприемници, сезонната

динамика на комарите в различни области на страната и се прави корелация между техния брой и носителството им на микрофиларии от вида *D. immitis*. Поставените за изпълнение задачи са пряко свързани с формулираната цел. Основните задачи са проучвания на разпространението на *D. immitis* при кучета в различни райони в България чрез използването на бързи антигенни тестове. Сравняване на резултатите от различни методи за диагностициране. Определяне на видовия състав на комарите в различните райони на страната и тяхното носителство по отношение на паразита. Динамиката на заразяване на комарите с паразита, както и определяне на носителството им в различни градове на страната. Потвърждаване на тежестта на инвазията по патологоанатомичната и хистологична находка във вътрешните органи на кучета с доказана сърдечна диروفилариоза.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

Опитните постановки са пряко свързани с изпълнението на набелязаната цел и поставени задачи. Използвани са рутинни и модерни лабораторни методи за обработка на материалите и получените резултати не будят съмнения. Проучванията могат да имат право на претенция за национална представителност защото пробите са взети от 01.01.2017 до 30.06.2021 г. и са проучени 2626 кучета от 10 града на България - Асеновград, Бургас, Видин, Гоце Делчев, Добрич, Ловеч, Пловдив, Русе, Свищов и София, като бяха включени както животни отглеждани в домашни условия (апартаменти и къщи), така и безстопанствени кучета. В проучването са включени 43 породи кучета, като е формирана и една група от кучета със смесена порода.

Получените резултати от изследванията характеризират дисертационния труд като притежаващ необходимите качества на научна разработка за получаване на образователна и научна степен „доктор“, както и пълно съответствие между тема, цел, задачи и фактологично съдържание. Общото впечатление от дисертационния труд свидетелства за яснота на постановките в границите на ясно формулираните предмет и обект, цел, задачи и хипотези в контекста на темата на дисертацията. Дисертационният труд и направените изводи почиват на всестранна специализирана национална и чужда литература и фактическа информация. Оформянето на дисертационния труд е много добро, като качество на илюстрация, фигури и табличен материал и обосновка на резултатите от изследването. Цялостната ми оценка на представения труд е, че той е плод на добросъвестна работа и компетентно изпълнение при ползването на получената информация, професионален език и стил на формулиране на постановките, с разграничение на приноса на автора на изследването.

Представени са 2 публикации в реферирано научно списание, които по обем и тематична насоченост отговарят на изискванията за получаване на

образователна и научна степен „доктор“. Има представени 2 участия в научни конференции. Представените научни публикации са 3 пъти цитирани в международни научни списания. Статиите са свързани пряко с проблематиката на защитаваните хипотези, цели и задачи, и представляват успешен опит за изследователска дейност. Следва да се отбележи факта, че д-р Рафаилов е водещ в 1 или самостоятелен автор във втората представена публикации. Авторефератът е представен в установената форма и съдържание. Той отразява в обобщен вид основните резултати от изследването и дава необходимата представа за теоретичните и приложни постижения на автора.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

В дисертационният труд са очертани ясни научни приноси с потенциал за приложен ефект контролиране на разпространението на сърдечната диروفилариоза по райони в България като са установени видовете комари-вектори и зависимостта между разпространението им и температурните и сезонните особености. Доказана е ефективността от прилагане на Real time PCR за установяване на присъствието на микрофиларии от вида *D. immitis* в комари от нашата страна. Определени са видовете комари (*Ae. albopictus*, *C. pipiens*, *Ae. cinereus*, *Ae. vexans* и *Anopheles maculipennis complex*) в които се откриват микрофиларии от паразита *D. Immitis*. Доказан е актуалният период на ефективно заразяване на комарите през летните месеци в девет града на страната. Проведеният скрининг за наличие на антиген от паразита при кучета потвърждава присъствието на вида *D. immitis* в определените шест района на страната. Доказано е, най-важни са комарите от родовете *Culex*, *Anopheles* и *Aedes*, като междинни гостоприемници и преносители на *D. immitis*.

IV. Критични бележки, въпроси и препоръки по дисертационния труд

Дисертационният труд покрива всички актуални въпроси, свързани с тази паразитоза по кучетата. Докторантът демонстрира с написания труд много широка професионална култура по този въпрос. В големи градове като столицата ни София има десетки хиляди кучета и предпазването им от това заболяване е повече от актуално. Чувства ли се докторанта готов на практика да подпомогне общинското ръководство на града, така, че проблема да бъде сведен до минимум?

V. Оценка на личния принос на кандидата

Внимателният прочит на представените документи показва, че д-р Рафаилов е основният двигател във всички етапи на провеждането на научните изследвания и представянето на научните резултати на научни форуми и подготовката на статии за отпечатване.

VI. Лични впечатления

Не познавам д-р Радослав Рафаилов. Представените ми документи за изготвяне на становището ми помогнаха задочно да си съставя добро мнение за него. Дисертацията е написана изключително грамотно и отлично оформена. Качеството на графиките, таблиците и почти пълната липса на технически грешки и неточности го характеризират като задълбочен и прецизен изследовател. Пожелавам му да не си изгради бързо фалшиво самочувствие, а да продължи напред в научните си дирения.

VII. Обобщено заключение и становище

Цялостната научноизследователска дейност по представеният за разглеждане дисертационен труд от д-р Радослав Рафаилов показва, че той покрива новите високи изисквания, свързани с промяната настъпила в закона за развитие на академичния състав в Република България. Представеният обемен труд от данни и тяхната умела интерпретация, отразени в дисертационния труд, подкрепена с достатъчен брой публикувани научни трудове, участия в научни форуми потвърждава факта, че имаме в лицето на д-р Рафаилов млад и целенасочен изследовател с доказани качества в областта на ветеринарната паразитология. Качеството на научната продукция е добро и потвърждение за това е публикуването на научните статии в реферирано списание и откритите цитирания. Докторантът е дръзнал да се впусне в област с много предизвикателства, каквато е паразитологията и по специално диروفилариозата. На фона на новите реалности във ветеринарната професия това е много предвидлив ход.

Всичко написано по горе ми дава пълно основание да дам положителна оценка и да предложа на Уважаваното научно жури да гласува положително за д-р Радослав Рафаилов да получи образователната и научната степен „Доктор“ по научна специалност „Паразитология и инвазионни болести на животните и човека“, професионално направление 6.4. Ветеринарна медицина, област на висшето образование 6. „Аграрни науки и ветеринарна медицина“.

08.01.2024 г.

София

Подпис на рецензента:

(проф. д-р Хр. Даскалов, двм)